

سؤال «۲۱»: پاسخ گزینه ۲

آثاری که به زبان پهلوی تألیف شده، بیشتر آثار دینی زردشتی است. حتی رساله‌های کوچکی که معمولاً آنها را در زمره آثار غیردینی به شمار می‌آورند، مانند «یادگار زریران» نیز رنگ دینی دارند. آثار ادبی منثور و منظوم این زبان، از میان رفته است، ولی ترجمه عربی و فارسی بعضی از آنها مانند «کلیله و دمنه» و «هزار و یکشب» در دست است که آنها هم دچار تغییرات فراوان شده‌اند؛ در واقع باید گفت آثار ادبی پهلوی به سبب اهمیتی که سنت شفاهی در ایران پیش از اسلام داشته، غالباً به کتابت در نیامده بود.

سؤال «۲۲»: پاسخ گزینه ۱

رویداد مهم دیگر این دوره، نشر و گسترش زبان فارسی در هندوستان و آسیای صغیر، یعنی در نواحی شرقی و غربی بیرون از ایران بود. زبان فارسی در پی لشکرکشی‌های متعدد محمود غزنوی، و جانشینان او، به هندوستان راه یافت و در اندک زمانی در میان هندوان نه تنها زبان سیاسی و نظامی، بلکه زبانی مقدس قلمداد گردید.

سؤال «۲۳»: پاسخ گزینه ۴

در این سبک (هندی) لغاتی چون نزاکت، قالی، شیشه، پل، بخیه، سفال و... که تا این زمان کمتر در شعر راه داشت، رواج یافته بود.

(الف) بخیه (زبانی هندی)

(ج) شیشه (زبانی هندی)

(د) پل (زبانی هندی)

سؤال «۲۴»: پاسخ گزینه ۲

فرمانروای ملک سخن (سعدی)، سی‌وپنج سالگرد جهان گشت، تجربه اندوخت و از هر خرمنی خوشه‌ای چید و گلستان را به نثر مسجع و بوستان را در قالب مثنوی پدید آورد.

بیت از صفحه «۲۱» علوم و فنون یازدهم - درس دوم (پایه‌های آوایی)

سؤال «۲۵»: پاسخ گزینه ۴

سبک هندی از اوایل قرن یازدهم تا اواسط قرن دوازدهم هجری قمری به مدت ۱۵۰ سال در تاریخ ادبیات فارسی رواج داشت. حکومت صفوی به شعر مدحی و درباری و عاشقانه بهایی نمیداد و از طرف دیگر با آموزه‌های سنتی عرفانی نیز در تضاد بود؛ از این رو، شاعران به موضوع‌هایی مثل اندرز، مضمون‌آفرینی و باریک‌اندیشی روی آوردند و تبدیل موضوعات کهن به مضامین تازه و در حقیقت بازسازی اندرزها و تمثیل‌های کهن به شیوه‌های نو در میان شاعران رواج یافت. شعر از حوزه تصرف شاعران باسواد و آگاه به فنون ادب خارج شد و در دسترس عامه قرار گرفت و نزد پیشه‌وران و بازاریان رونق گرفت. دایره واژگان شعر گسترش یافت و بسیاری از لغات ادبی قدیم از صحنه شعر رخت برپست؛ به نحوی که می‌توان گفت زبان شعر سبک هندی، زبان جدید فارسی است و از مختصات زبان قدیم مخصوصاً سبک خراسانی در آن خبری نیست.

سؤال «۲۶»: پاسخ گزینه ۳

فرخی یزدی: از شاعران شاخص این دوره است که او را به سبب آزادی‌خواهی، به زندان انداختند. تحت تأثیر شاعران گذشته، به‌ویژه مسعود سعد و سعدی بود. آشنایی با سعدی طبع فرخی را شکوفا ساخت. در دوره هفتم مجلس نماینده مردم یزد شد؛ ولی دست از اندیشه‌های پرشور آزادی‌خواهانه و وطن‌دوستانه برنداشت و در نهایت جانفش را در راه آزادی فدا کرد.

سید اشرف الدین گیلانی: به نسیم شمال مشهور بود. او توانست با شعرهای ساده و عامیانه‌اش در میان مردم جایگاه مناسبی پیدا کند. شعرهای او که به زبان ساده و طنزآمیز در راه مبارزه با استبداد و عشق به وطن در روزنامه «نسیم شمال» چاپ می‌رسید، در بیداری مردم بسیار مؤثر بود. از نمونه‌های اشعار انتقادی او شعر «ای قلم» است.

ایرج میرزا: در به‌کارگیری تعبیرات عامیانه و آفریدن اشعاری ساده و روان مهارت بسیار داشت. در طنز، هجو و هزل چیره‌دست بود. در شعر وی اگرچه اندیشه‌های نوگرایانه وجود دارد، ولی جایگاه خانوادگی (از نوادگان فتحعلی شاه قاجار) و تفکرات شخصی او، مانع از آن می‌شود که در ردیف شاعران آزادی‌خواه مشروطه قرار گیرد. ایرج میرزا از شعرهای غربی نیز ترجمه‌هایی منظوم پدید آورده است که در نوع خود ابتکاری محسوب می‌شود؛ قطعه «قلب مادر» یکی از آن نمونه‌هاست.

میرزاده عشقی: سید محمدرضا میرزاده عشقی، شاعر، روزنامه‌نگار، نمایشنامه‌نویس و نظریه‌پرداز دوره مشروطیت بود. او در روزنامه‌های «قرن بیستم»، به افشاگری اعمال پلید و مقاصد شوم رجال خائن زمان پرداخت. عشقی به دلیل جسارت و بی‌پروایی در بیان اندیشه‌های سیاسی، اجتماعی و وطن‌پرستانه‌اش، پیش از آنکه به اوج شکوفایی برسد به دست رضاخان ترور شد. مهمترین اثر عشقی نمایشنامه منظوم «ایده‌آل» یا «سه تابلوی مریم» است.

سؤال «۲۷»: پاسخ‌گزینۀ ۴

دوره دوم: از آغاز حکومت محمدرضا تا کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ فضای سیاسی آزادتری نسبت به دوره قبل بر ایران حاکم بود. در این دوره اشعار نیا و دیگر نوگرایان در برخی نشریات مانند روزگار نو و سخن منتشر می‌شد. مهمترین حادثۀ ادبی این سال‌ها، تشکیل اولین کنگره نویسندگان و شاعران ایران در تیرماه ۱۳۲۵ بود که نیا در آنجا شعر «آی آدم‌ها» را خواند و پس از آن شیوه نیا در کنار شعر سنتی رواج یافت.

دوره سوم: از کودتای ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ تا قیام ۱۵ خرداد ۱۳۴۲ تحولاتی در جامعه ایرانی اتفاق افتاد و بار دیگر استبداد حاکم شد. در این دوره «شعر نو تغزلی» که از دوره قبل شروع شده بود، به تدریج راه خود را ادامه داد؛ به ویژه که از طرف حکومت نیز تقویت شد و در دهه ۱۳۲۰ و اوایل ۱۳۳۰ از گسترده‌ترین جریان‌های زمان خود شد.

سؤال «۲۸»: پاسخ‌گزینۀ ۱

آزادی: مفهوم آزادی در شعر این دوره، مترادف با مفهوم دموکراسی غربی است و مبین این معناست که مردم علاوه بر اینکه حقوق و آزادیهای فردی دارند، در جامعه و سرنوشت سیاسی و اقتصادی خود نیز دارای حق و اختیار هستند.

وطن: وطن به عنوان سرزمینی که مردمی با مشترکات قومی، فرهنگی و زبانی در آن زندگی می‌کنند، در این دوره وارد شعر و ادبیات فارسی شد و بسیار مورد توجه بزرگانی مانند ملک‌الشعرا بهار، علامه دهخدا و ادیب‌الممالک فراهانی قرار گرفت.

قانون: بر پایه مشاهداتی که اروپا رفتگان و روشنفکران از ملل متمدن و قانونمند داشتند، مضمون قانون و قانونمداری در سخن شاعران و نویسندگان راه یافت و بنیادی‌ترین تفکر و خواست مشروطه‌خواهان گردید.

تعلیم و تربیت جدید: با ظهور مطبوعات و گسترش آن در جامعه، آگاهی همگانی افزایش یافت و لزوم تعلیم و تربیت عمومی با نگاه جدید آن، مورد توجه مردم قرار گرفت. شاعران نیز به این موضوع توجه کامل داشتند.

توجه به مردم: از بارزترین ویژگی‌های ادبیات دوره بیداری توجه به مردم است. شاعران در این دوره به انعکاس خواسته‌ها و علایق توده مردم پرداختند. نیازها و کاستی‌های محرومان جامعه را موضوع سخن خود قرار دادند و به دفاع از کارگران و ضعیفان توجه داشتند. ابوالقاسم لاهوتی و فرخی یزدی از شاخص‌ترین شاعران این حوزه‌اند. همچنین جایگاه زنان در اجتماع نیز مورد توجه شاعران عصر بیداری قرار گرفت.

دانش‌ها و فنون نوین: ضرورت‌های اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی، موجب توجه به دانش‌ها و فنون جدید شد و در کنار دیگر روشنفکران، شاعران هم به این موضوع پرداختند و مضامین و اصطلاحات و واژگان مربوط به آن، در سخنان فراوان به چشم می‌خورد.

سؤال «۲۹»: پاسخ‌گزینۀ ۴

۴) در این گزینه مجازی مشاهده نمی‌شود و واژه «حرف» در معنای اصلی خود آمده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

(۱) «سر» در مصراع دوم مجاز می‌سازد. / سر کشیدن از خط فرمان (کنایه)

(۲) «فرق» مجاز می‌سازد. / زبان در کام دزدیدن (کنایه)

(۳) «دست» مجاز از بخشندگی

سؤال «۳۰»: پاسخ گزینه (تست ایراد دارد!!!!)

جناس اختلافی: کمین و کمان / جناس افزایشی: سپر و پر

تشبیه فشرده: تیر غم (اضافه تشبیهی) = تشبیه فشرده / تشبیه ابرو به کمان (خم شدن = وجه شبه) = تشبیه گسترده / ای دل (همچون) سپری در برابر تیر غم شو = دل به سپر

تضاد: سپر شدن (دفاع) و تیر گشودن (حمله)

واج آرایی: باز بر ابر ... (تکرار صامت ب)

کنایه: گره بر ابرو زدن (اخم کردن)

مراعات نظیر: تیر، کمان، سپر

تشخیص و استعاره: ای دل (استعاره مکنیه)

سؤال «۳۱»: پاسخ گزینه ۲

استعاره مصرحه: جواهر (شکوفه‌ها و گل‌ها)

استعاره مکنیه: اینکه شاخه خود را به وسیله شکوفه‌ها زینت دهد.

تشبیه گسترده: صبا (مشبه) چون کام روزه‌داران (مشبه‌به) معطر گشته است. (وجه شبه)

سؤال «۳۲»: پاسخ گزینه (تست ایراد دارد!!!!)

تعداد تشبیه: لعل لب (اضافه تشبیهی) - تشبیه لب به یاقوت - تشبیه لب به قوت - عقیق آسا - تشبیه لب به مرجان = ۵ تشبیه

بیت فاقد استعاره مصرحه است!

نکته: احتمالا طراح، تشبیه لب به یاقوت و قوت را یک مورد در نظر گرفته است.

سؤال «۳۳»: پاسخ گزینه ۱

تشبیهات: آفتاب روی (اضافه تشبیهی) - دل چون ذره امکان آرمیدن ندارد. (تشبیه گسترده) = ۲ مورد

ایهام «۱»: یک ذره - ۱- مقدار اندک و ناچیز ۲- هر یک از اجسام بسیار ریز که در هوا هنگام تابش نور دیده می‌شود.

ایهام «۱»: تافت: ۱- سوخت ۲- روشن شد

سؤال «۳۴»: پاسخ گزینه ۱

بیت صورت سؤال: «باقی» ایهام دارد: «باقی»: ۱- بقیه و باقی مانده (معنای مورد نظر) ۲- جاوید و ازلی (معنای مورد نظر)

گزینه «۱»: ایهام: «قدر»: ۱- ارزش (معنای مورد نظر) ۲- شب قدر (معنای مورد نظر)

بیت صورت سوال: دو جهان مجاز از کل کائنات

گزینه «۱»: مجاز: روز مجاز از زمان

سؤال «۳۵»: پاسخ گزینه ۲

باغ خشک آرزوهایم - بهار خنده (اضافه تشبیهی)

نکته: «صفت مشبیه» با وجه شبه تفاوت دارد! (خشکی) صفت باغ است و نمی‌تواند وجه شبه میان باغ و آرزو باشد.

سؤال «۳۶»: پاسخ گزینه ۳

ج: استعاره: خجلت برای گل (تشخیص) / ب: صاف (مجاز از شراب) / الف: دفتر - دف تر / ه: اغراق در نازکی و لطافت یار / د: برای بی‌مهتری یار علتی ادبی و زیبا بیان شده است.

سؤال «۳۷»: پاسخ گزینه ۴

گزینه ۴: واژگان قافیه: جنگ و چنگ (درست است) / وزن: فاعلاتن مفاعیلن فعّلعن

نکته: قافیه در گزینه ۳ معیوب است و این عیب در حرف روی (ساکن و متحرک) وجود دارد.

سؤال «۳۸»: پاسخ گزینه ۴

و: واژگان قافیه: گفت و گو - بدو (قاعدۀ ۱) = گلبو (قاعدۀ ۱)

ج: واژگان قافیه: پیشرو - نو (قاعدۀ ۲) = گرو (قاعدۀ ۲)

ه: واژگان قافیه: راهرو - شنو (قاعدۀ ۲) = گرو (قاعدۀ ۲)

سؤال «۳۹»: پاسخ گزینه ۲

مَ را نی ست (مفاعیل) ز هجر تْ (مفاعیل) سو ی وَص ل (مفاعیل) تْ را هی (فعولن)

سؤال «۴۰»: پاسخ گزینه ۱

(۱) مفعول مفاعیلن مفاعیلن (مشابه وزن بیت صورت سوال)

(۲) مفتعلن فاعلات مفتعلن فع

(۳) مفعول فاعلات مفاعیل فاعلن

(۴) مفاعیلن فعلاتن مفاعیلن فعّلعن

سؤال «۴۱»: پاسخ گزینه ۳

(۳) فاعلاتن فع لن فاعلاتن فع لن / فاعلاتن فعلاتن فعّلعن (وزن اصلی: فاعلاتن فعلاتن فعّلعن)

سؤال «۴۲»: پاسخ گزینه ۳

وزن بیت ۳: **فاعلاتن** فعلاتن فعلاتن **فع لن** (وزن اصلی: فاعلاتن فعلاتن فعلاتن فعّلعن)

گزینه «۱»: فاقد ابدال و دارای حذف همزه در عبارت «بیش از این»

گزینه «۲»: فاقد قلب و دارای اختیار بلند تلفظ کردن مصوت کوتاه در عبارت «روی تو»

گزینه «۳»: آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در ابتدای هر دو مصراع و ابدال در انتهای هر دو مصراع (تبدیل فعّلعن به فع لن)

گزینه «۴»: آوردن فاعلاتن به جای فعلاتن در ابتدای هر دو مصراع و دارای اختیار بلند بودن هجای پایانی در انتهای مصراع اول

سؤال «۴۳»: پاسخ گزینه ۱

گزینه «۱»: ابیات دارای سه قلب (تبدیل مفاعیل به مفاعیلن در رکن دوم) و یک حذف همزه (بلندی است) و چهار ابدال در پایان هر چهار مصراع هستند.

سؤال «۴۴»: پاسخ گزینه ۴

فاعلاتن فاعلاتن فاعلاتن فاعلن (رمل مثنی محذوف)

نکته: فاعلاتن: رمل / مفاعیلن: هزج / فاعلن: متقارب / مستفعیلن: رجز

سؤال «۴۵»: پاسخ گزینه ۱

ابیات فاقد آرایه اسلوب معادله هستند.

سؤال «۴۶»: پاسخ گزینه ۲

صورت سوال و بیت گزینه «۲» به تقدیرگرایی اشاره دارد.

تشریح سایر ابیات :

گزینه «۱»: شکایت از رزق

گزینه «۳»: گله از تقدیر

گزینه «۴»: شاعر لازمه سعادت را استمرار در سلامتی، روزی و شجاعت می‌داند.

سؤال «۴۷»: پاسخ گزینه ۳

صورت سوال و بیت گزینه «۳» به ترک تعلقات دنیایی اشاره دارد.

تشریح سایر ابیات :

گزینه «۱»: عشق مایه سعادت است.

گزینه «۲»: عاشق باید مورد امتحان قرار بگیرد.

گزینه «۴»: سخت‌گیری بر خود لازمه سعادت است.

سؤال «۴۸»: پاسخ گزینه ۲

شاعر در بیت گزینه «۲» از غمی که در شعرش نهفته است سخن می‌گوید و در سایر گزینه‌ها برتری سخن شاعر مورد اشاره است.

سؤال «۴۹»: پاسخ گزینه ۴

بیت گزینه «۴» مدحی است و شاعر برای ممدوح خود اوج دولت و فرخندگی را دعا می‌کند.

در سایر گزینه‌ها غروب و آفتاب و درخشندگی اجرام آسمانی مورد اشاره است.

سؤال «۵۰»: پاسخ گزینه ۱

ابیات «الف»، «ب» و «ه» به یگانگی حق در عین کثرت مصادیق است.

بیت «ج»: با وجود معشوق هیچ ابزاری برای رسیدن به آن لازم نیست.